

Genesis 1

Je zou het niet denken, maar het is echt waar: er is nauwelijks een bijbeltekst waar zó veel uiteenlopende vertalingen van bestaan als Genesis 1:1. Eén versje, vijf woordjes in het Hebreeuws – maar wat een verschillen in vertaling!

- ‘*Om te beginnen* schiep God hemel en aarde’ (Jan Nieuwenhuis).
- ‘*Sinds het begin* is God schepper van de hemelen en de aarde’ (Naard.Bijb.).
- ‘*Toen God begon* met de schepping van hemel en aarde...’ (Franse TOB).
- ‘*Van hoofde aan* is God bezig met zorg de hemelen en de aarde te maken’ (Willem Barnard).

Allemaal pogingen om vooral niet terug te vallen op het traditionele:

- ‘*In den beginne* schiep God de hemel en de aarde’ (NBG; NBV; Willibrord).

Waarom dát vooral niet, ‘In het begin’? Het is toch zeker ooit een keer begonnen? Ja zeker! Knalhard zelfs! De kosmologen zijn het nu wel aardig eens geworden: het is 13,7 miljard jaar geleden begonnen. Het heelal dan. Ons zonnestelsel, inclusief planeet aarde, is ongeveer 4,5 à 4,6 miljard jaar geleden begonnen.

Alleen, daar gaat het in Genesis 1 helemaal niet over. Vandaar al die vertalingen, om het misverstand te vermijden, dat het in Genesis 1 om een kosmosgeschiedenis zou gaan. Begonnen, aldus een 17e eeuwse bisschop, op zaterdagavond 22.10.4004 v. Chr. (in klassiek joodse jaartelling: 06.09.3761 v. Chr.)... Curieus, vinden we nu. Maar je zou ze de kost moeten geven, al die mensen (vooral protestanten?) die de discussies over schepping of evolutie nog hebben meegemaakt, met alle ellende van dien. Je moest Genesis 1 letterlijk opvatten. Daar ben ik het helemaal mee eens! Wie dit stuk letter voor letter leest, hardop het liefst, hóórt wat de Schrift ons hier biedt: een literair en diepzinnig scheppingsgedicht – een visioen waarmee feitelijk heel het verstaan van de verdere Schrift staat of valt.

Die eerste bladzij is het begin van de zo geheten vijf boeken van Mozes. Aan het einde daarvan, in Deuteronomium 34, *ziet* de ziener Mozes dat visioen (de *nabî* op de *Nebo*). Op die hoge berg, laat de Eeuwige hem heel het land van belofte zien. Maar: ‘land’ en ‘aarde’, dat is in het Hebreeuws hetzelfde woord. Mozes ziet de aarde van Genesis 1, als belofte inderdaad, als schepping. ‘En zijn oog was ongebroken’, staat er bij. Dáár moet het gebeuren, daar is heel de thora (het onderricht van Mozes) en alle profetie (van Jesaja en de anderen) en heel het evangelie van de levende Christus op gericht.

Dit visioen heeft allereerst profetische kracht. Het is subversief, zoals heel de bijbel ten diepste subversief is, in zijn verzet tegen al wat niet bestaan kan, ‘niet goed’ is. (Zoals het oerverhaal van Pasen subversief is: het legt zich niet neer bij een levensbeschouwing die alle uitzicht verloren heeft). Genesis 1 als kritisch visioen. Het corrigeert díe ontwikkelingen in onze wereld en samenleving die het uitzicht op de aarde als werkplaats van de Levende verduisteren en die het beeld Gods in de mensen verminken, loochenen. Al dat bloed, de haat, het gesleep met vluchtelingen, de minachting voor wat dan heet: ‘economische migranten’ (gelukkig, geen échte vluchtelingen). God ziet dat het ‘niet goed’ is. En wij, beeld en gelijkenis van God – wij zien dat (hopelijk) ook. God komt op die manier zelfs niet eens toe aan het ‘zeer goed’ van Dag zes – laat staan aan Dag zeven, de rustdag om van de schepping te genieten. Hij komt er niet aan toe. Niet omdat het van Pechtold niet mag, maar omdat er te veel ‘niet goed’ is.

Dat is één, de profetisch-kritische kracht van het scheppingsvisioen van Genesis 1. Maar het heeft óók de priesterlijke kracht van steun en bemoediging. Geef het niet op, jij mens, beelddrager van God! Houd het perspectief gaande, al zul je daarin wel een minderheid blijven. Alles wat je in beheer hebt gekregen, het water, de lucht, de aarde, het dient ergens voor! Je kunt het verknoeien, je kunt het ook tot ontwikkeling brengen. Alle lange wegen om richting ‘zeer goed’ te gaan, het dient ergens voor! Je werk aan vooruitgang in wetenschap en techniek ten dienste van mensen, het is ergens goed voor! Je doet het om de Naam te heiligen, het Koninkrijk te doen komen, díe Wil te doen geschieden die uit is op heelheid, gerechtigheid en vrede.

Is het waarachtig? Wat mooi gezegd, dominee! Maar de werkelijkheid is totaal anders, in onze samenleving van grissen, graaien, grijpen maar, eigen volk en eigen god eerst! Zeker, maar juist daarom staat dit scheppingsvisioen op de eerste bladzijde van de bijbel, hardnekkig haaks op die werkelijkheid. Laat je erdoor inspireren – en vertroosten, als je weer eens sterft van onvermogen. Zoals Bachs passiemuziek in die passie vertroost’. [Mooi in de film *Erbarme dich*: ‘Als iemand veel te danken heeft aan Bach, is het God wel!’... Nu ja, wij ook wel aan Hém/Háár, hoor, eerlijk is eerlijk.]

De Levende, van hoofde aan bezig met al dat scheppen, ordenen, scheiden van duisternis en licht, gaat in de Schrift ons voor niet op te geven, al het is het nóg zo vaak ‘niet goed’. Aan het slot van het langste profetenboek Jesaja, met 500 jaar profetie, staat: ‘Zie, ik ga een nieuwe hemel en een nieuwe aarde scheppen; aan de vroegere dingen zal niet meer worden gedacht’ (Jes. 65:17). En aan het slot van heel de bijbel schrijft de ziener (!) Johannes: ‘Ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan’ (Apc. 21:1).

Het kan nog steeds veel beter. Wij zijn er nog niet, blijkbaar is de Levende er ook nog niet. Maar die subversieve scheppingspoëzie aan het begin, die blijft. Dan moeten wij het ook maar blijven uitzingen en het Credo bijvallen van Remco Campert. Vorige week citeerde Anne zijn regels over verzet, dat niet met grote woorden begint, maar zacht, ‘zoals brede rivieren met een kleine bron verscholen in het woud’. Ik citeer, aansluitend, de eerste regels van zijn ‘Credo’:

Ik geloof in een rivier
die stroomt van zee naar de bergen
ik vraag van poëzie niet meer
dan die rivier in kaart te brengen.

Niek Schuman

Gelezen: Genesis 1